SEPTEMBER 1984
95STE JAARGANG, NR. 3

Actieblad TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keverberg 54, 1082 BE Amsterdam — *Verschijnt 4 x per jaar*

LEDENVERGADERING OP 13 OKTOBER

De leden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij worden uitgenodigd voor de Algemene Ledenvergadering die op

zaterdag 13 oktober

wordt gehouden in het Diaconessenhuis te Utrecht, Bosboomstraat 1.
De vergadering begint te 10 uur v.m.

AGENDA
1. Opening
2. Notulen
3. Verslag van de secretaris
4. Verslag van de penningmeester
5. Bestuursverkiezing
6. Voordracht van Piet Hein Hoebens, journalist te Amsterdam, over WAT IS „PARANORMAAL"?
7. Discussie
8. Rondvraag
9. Sluiting.

In de hoop veel leden te kunnen begroeten op zaterdag 13 oktober a.s. te Utrecht,

I.A. van de Graaff, secretaris.

(Er zal geen afzonderlijke convocatie aan de leden worden gezonden.)

HOE NATUURGENEZER LODEWIJKX HET BEELDSCHERM BEREIKTE

---o---

ERMELOSE KWAKZALVER SCHREEF PATIËNTEN VEEL DURE WAAR VOOR

De natuurgenezer A. Lodewijkx uit Ermelo heeft het op een treurige wijze niet alleen tot de voorpagina's van tal van dagbladen gebracht maar men heeft hem ook op het televisiescherm kunnen zien. Een boos heer, overtuigd van zijn onwankelbaar gelijk. Op de vraag of hij er na de ongelukkige affaire die een slager uit Piershil bijna het leven kostte mee op zou houden antwoordde hij glashard: Dan kennen ze Lodewijkx nog niet. Ik ga door zolang de wet mij dat mogelijk maakt. Althans woorden van gelijke strekking.

Hoe was Lodewijkx tot de voorpagina's en het teeveescherm doorgedrongen?

Lodewijkx is sedert enige jaren actief als orthomoleculair natuurgeneeskundige. Zelfs dat beetje opleiding dat natuurgeneeskundigen tegenwoordig volgen om niet al te grote brokken te maken ontbreekt hem en een organisatie van natuurgeneeskundigen heeft hem dan ook niet als lid willen accepteren. Maar het gerucht heeft zich verbreid: Lodewijkx heeft opzienbarende successen behaald... en de zieken stromen toe naar de man op de Veluwe, die zich een kostbare villa heeft kunnen veroorloven, dankzij de baten uit zijn praktijk.

Suikerpatiënt belandde in ziekenhuis

Zo ondernam ook de 26-jarige suikerpatiënt Peter Voorthuijzen, een slager uit het Zuidhollandse Piershil, de reis naar Ermelo. Lodwijkx leverde hem voor 2008 gulden aan orthomoleculaire waar en adviseerde hem met spuiten op te houden. Weliswaar geleidelijk, maar toch... Dat nu liep, zoals te voorzien viel, spaak. De Piershilse slager moest in allerijl in het Dijkzigtziekenhuis te Rotterdam worden opgenomen met ernstige uitdrogingsverschijnselen, hart-, maag- en darmklachten. De internist prof. dr. G. Henneman kwam er aan te pas en deze uitte zijn misnoegen over het advies van Lodewijkx in niet mis te verstane termen.

In een interview met het Reformatorisch Dagblad heeft Voorthuijzen naderhand zijn ervaringen met Lodewijkx uit de doeken gedaan en herhaald wat prof. Henneman had gezegd aan zijn ziekbed, nadat het medisch team hem van de dood had gered: "Deze man is levensgevaarlijk. Hij hoort achter slot en grendel voor hij nog meer slachtoffers maakt".

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881
Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam; tel. 010-187149

BESTUUR:
Voorzitter: C.W.Chr. Deurman, Arnhem
Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: D. Uitterdijk, Medemblik
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
prof. B.S. Polak, Amsterdam
Adviserende leden:
S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht

Postgiro van de Vereniging: **32237** ten name van Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Medemblik.
De **contributie** bedraagt thans ƒ 30; voor studenten en leerlingverpleegkundigen ƒ 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal ƒ 100.

Kort geding lokte veel publiciteit

Dat nam Lodewijkx niet. Met het gevoel voor publiciteit waaraan het dergelijke figuren helaas nimmer ontbreekt eiste hij dan ook in een kort geding dat Voorthuijzen en prof. Henneman zich voortaan van dergelijke uitspraken zouden moeten onthouden en dat het vonnis zou worden gepubliceerd in het Reformatorisch Dagblad.

Het kort geding diende voor de rechtbank te Rotterdam en kreeg uiteraard ampele publiciteit. Interessant was in elk geval wat de advocaat van Lodewijkx (mr. M. Parramore) mededeelde ter zitting: de natuurgenezer heeft een kleine zesduizend patiënten die hij poogt te genezen met diëten (kankerpatiënten schrijft hij het Moerman-dieet voor, maar de oude heer Moerman zelf heeft zich van Lodewijkx gedistancieerd.)

Het kort geding heeft Lodewijkx niet gebaat — hij is in het ongelijk gesteld. Maar inmiddels was wel zijn naam over heel het land bekend geworden...

Een dossier met klachten

De Gelderse inspecteur van de volksgezondheid, de arts C. Huisman beschikt inmiddels over een dossier met klachten over de Ermelose natuurgenezer. Zo heeft hij tegen een vrouw gezegd dat zij kanker kon krijgen. Hij had er goede middelen tegen, zo hield hij haar voor. De vrouw, zeer geschrokken, liet zich onderzoeken door een specialist die echter geen enkel verschijnsel aantrof. Ook nu, jaren later, is de vrouw nog steeds gezond. Maar wat een leed is haar niet bezorgd door Lodewijkx in diens ijver om orthomoleculaire produkten te verkopen tegen een stevig prijsje...

Huisman heeft bij de officier van justitie te Zwolle een klacht ingediend tegen Lodewijkx wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst en het in gevaar brengen van patiënten. De heer Huisman deed in een gesprek met een redacteur van het in Harderwijk uitkomende Schilders Nieuwsblad enige uitspraken over de Ermelose natuurgenezer die er niet om logen. Zoals: hij verkoopt groentesoep en rekent door zo'n achthonderd gulden voor — gewoon boerebedrog. "Een volstrekte marchandeur".

Opnieuw een kort geding aangespannen

Aanleiding voor Lodewijkx om opnieuw een kort geding aan te spannen. Hij verkoopt immers geen groentesoep maar voedingspreparaten! Via zijn advocaat eiste Lodewijkx schriftelijke verontschuldigingen van de Gelderse inspecteur van de volksgezondheid die zich van dergelijke uitlatingen zou dienen te onthouden op straffe van een dwangsom van 5000 gulden.

De zaak diende voor de president van de rechtbank in den Haag. Landadvocaat mr. E. Droogleever Fortuijn trad op voor de inspecteur en wees o.a. op klachten over het optreden van Lodewijkx. Die zou een vrouw uit Groningen een bepaald dieet hebben voorgeschreven dat voor haar als nierpatiënte levensgevaarlijk was. Patiënten verlaten Lodewijkx huis te Ermelo met tassen vol waar, zoals vitaminepreparaten, bietesap, lijnolie en meer van zulke zaken. Zij moeten daar een op z'n minst 10 pct. hogere prijs voor betalen dan in de reformzaak. Om zijn winst te optimaliseren schrijft Lodewijkx geweldige hoeveelheden voor. Zwaar beladen aanvaarden zijn patiënten, die vaak van verre komen, de terugreis.

Ook de predident van de Haagse rechtbank heeft Lodewijkx in het ongelijk gesteld. Hij noemde de uitlatingen van de inspecteur, ook al waren die onaangenaam voor Lodewijkx niet onrechtmatig. Ze waren gerechtvaardigd in het algemeen belang.

Lodewijkx heeft helaas ook nu weer zijn publiciteit gehad. Hij zal denken — of ze nu goed of kwaad over me spreken, als ze maar over mij spreken. Voor zover dat nog niet het geval was heeft hij nu landelijke bekendheid verworven.

Is er sprake van afschrikkende werking?

Of het gevaarlijk is zijn adviezen te volgen? Te vrezen valt dat er velen zijn die dat niet zal afschrikken. Het herinnert ons aan een geval dat op een ander vlak lag maar dat bewijst dat mogelijke gevaren volstrekt niet altijd afschrikwekkend zijn. Een zekere Aaltje uit het Drentse Veenoord werd er van verdacht dat zij haar man en wellicht ook diens voorganger zou hebben vergiftigd. Het was kantje boord maar het sluitende bewijs bleek op slot van zaken net niet te leveren. Dus kwam Aaltje vrij. En waardoor raakte daarna haar brievenbus verstopt? Door huwelijksaanzoeken...

Zo zullen ook wanhopigen, uitgedokterden, de gevaren niet achtend de weg naar de Ermelose orthomoleculaire genezer gaan. Er is maar een oplossing: deze man moet verhinderd worden verder nog praktijk uit te oefenen. Zo eenvoudig is dat. Helaas zijn de middelen om dat te bewerkstelligen niet zo eenvoudig Kwakzalvers als Lodewijkx genieten in ons land een mate van tolerantie die veel leed veroorzaakt. "Ik ga door, zolang de wet mij dat mogelijk maakt"...

LARIEKOEK — EN ERGER — VAN HET KRUIDENVROUWTJE

"Het grofstoffelijk lichaam waarin zich de etherische ziel van de Bussumse toverkol Mellie Uyldert schuilhoudt heeft onlangs de leeftijd van 75 jaar bereikt", aldus begint de journalist Piet Hein Hoebens een "bespreking" van een Prisma-pocket waarin een aantal artikelen van het Bussumse "kruidenvrouwtje" zijn samengebracht".

Hoebens heeft de moeite genomen deze pocket, die de titel meekreeg "Van harte" te lezen. Hij heeft daarvan in een vrij uitgebreid artikel in De Telegraaf verteld.

Wij veroorloven ons een paar citaten. "De westerse, wetenschappelijke denkwijze" heeft volgens Mellie Uyldert de mensen ongevoelig gemaakt voor occulte trillingen en daarom is de huidige maatschappij tot de ondergang gedoemd. Argumentatie voòr deze opvatting ontbreekt — mevr. Uyldert heeft geen enkele boodschap aan logisch opgebouwde redeneringen. Die wijst zij af als "breinmist". Wie kritische vragen stelt bewijst volgens haar dat zijn orgaan voor het opvangen van de vibraties van het Alweten als gevolg van verkeerde denkgewoonten is verschrompeld... Niet zonder reden stelt Piet Hein Hoebens dan ook vast: de verjaardagstaart van mevrouw Uyldert is een lariekoek met 75 kaarsjes.

In de weteldbeschouwing van Mellie Uyldert ziet Hoebens drie "ondergrondse stromingen": een mystiek feminisme, anti-wetenschappelijke "ecologie" en "last but not least, racisme". Even sprokkelen uit haar opstellen: "Een ras of volk ontstaat en woont op een plek die bij zijn aard en behoeften past". Dan is er sprake van krachten, die "uit de geboortegrond" toestromen en over de "boodschap" van "onze eigen zandgronden", die luidt dat Nederlanders geen behoefte hebben "aan snerpend geluid, ontlokt aan mensenbeenderen of geestenverdrijvende vlaggetjes, als in Tibet". De Westerse ziel, zo houdt zij de lezer voor, heeft "een andere structuur" dan de Oosterse en is "een fase verder".

Oera Linda Boek als bron

Mellie Uyldert citeert ook het Oera Linda Boek, waarin een mythische verklaring wordt gegeven voor de wetteloze hartstochtelijkheid van de neger, de onbetrouwbaarheid van het gele ras en de fiere deugdzaamheid van de blanke Atlantiërs. (Dat Oere Linda Boek geeft een relaas van de geschiedenis van de Germanen in de vroege middeleeuwen, Het is in het oud-Fries opgesteld en werd in 1872 te Leeuwarden uitgegeven alsof het een oer oud handschrift ware. Dit is zeker niet het geval. In 1877 is bij een onderzoek komen vast te staan dat het handschrift een vervalsing was — trouwens, wat wisten vroege middeleeuwers precies van de negers en de oosterlingen? Een zekere Cornelis van der Linden, rijkshellingbaas in den Helder, had het manuscript gezonden aan een geleerde Fries, dr. Eelco Verwijs, die het echter niet aanstonds vertrouwde. De mystificatie is nooit geheel opgehelderd, (maar in 1941 en in 1951 is het nog eens uitgegeven — mét Nederlandse vertaling!)

Uiteraard is Piet Hein Hoebens weinig gelukkig met de dweperige gepraat over Germaanse goden en helden alsmede de demonstratieve afkeer van de parlementaire democratie waarvan mevrouw Uyldert getuigt. Het geeft wel een idee, vindt hij "onder welk ideologisch gesternte de staatkundige inzichten van mevr. Uyldert zijn geboren".

Amusant zijn haar opmerkingen over het weggooien van uitgebloeide kamerplanten "zulks tot verontwaardiging van de andere planten in de vensterbank. Maar schandelijk is uitaard haar advies aan ernstig zieken om zich tot allerlei kwakzalversmiddeltjes te wenden.

(Piet Hein Hoebens hoopt op de jaarvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, op 13 oktober aanstaande, in het Diakonessenhuis te Utrecht (aanvang 10 uur v.m.) een causerie te houden over paranormale toestanden)

DE AURA VAN HANDEN EN VOETEN

Het alternatieve circuit, als we het zo maar eens netjes mogen noemen, is vindingrijk. Telkens duiken weer nieuwe technieken en handelwijzen op. De bewoners van Westzaan en omgeving werden onlangs verblijd met de mededeling in een plaatselijke krant dat nu ook in Westzaan de Kirlian-fotografie mogelijk was. Daguerre en Niepce staan aan de wieg van de fotografie maar Kirlian — die heeft er wat van gemaakt!

Want Kirlian maakt de uitstraling van de mens zichtbaar. Niet zomaar de warmte-uitstraling die tenslotte ook zichtbaar is te maken wanneer men maar verfijnde apparatuur gebruikt maar de aura die magnetiseurs en helderzienden zo in verrukking brengt. De aura, o die aura van energie!

Ene Monique Hauzendorfer, wij volgen het krantebericht, die sedert een jaar een praktijk voor alternatieve geneeswijze drijft in de Zaanstreek heeft de

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

apparatuur voor de Kirlian-fotografie in huis. Mensen toch, nu is een diagnose stelling mogelijk door het fotograferen van handen en voeten! Eenmaal de diagnose gesteld kan mevrouw Hauzendorfer vertellen waar men behandeling van de kwaal kan krijgen. Wel moet er een hele fotoserie worden gemaakt en daar is een uur mee gemoeid. Later krijgt de patiënt de uitslag thuisgestuurd. Plus een fotokopie (van de aura?) en dat alles voor niet meer dan *f* 27.50. De krant zet er al vast het telefoonnummer van Monique Hauzendorfer bij voor het geval dat men een afspraak wil maken.

AAKSTER KREEG GEEN VOET AAN DE GROND

Dr. C.W. Aakster te Groningen, de "huisgeleerde" van Biohorma te Nijkerk heeft vorig jaar een rapport gepubliceerd over het nut van kuuroorden. Wij hebben er terloops in ons Actieblad melding van gemaakt. Niet mals was het commentaar in Vrij Nederland van de hand van R. Sijmons. (Samengevat in het Actieblad tegen de Kwakzalverij van december 1983, pag. 4, "Aakster als wetenschappelijk goeroe van de alternatieven.")

Een boze Aakster richtte zich met een klacht tot de Raad voor de Journalistiek. In De Journalist van 18 juni is de beslissing van de raad in de zaak "C.W. Aakster contra R. Sijmons" gepubliceerd. Om maar met de deur in huis te vallen: Aakster kreeg geen voet aan de grond bij de Raad. Bij de bespreking en becommentariering van het rapport stond het Sijmons vrij zijn eigen visie op het onderwerp te geven, kritiek te leveren op de inhoud en daaruit conclusies te trekken. Uiteraard.

De bezwaren die Aakster aanvoerde tegen het artikel van Sijmons in Vrij Nederland betroffen o.m. dat Sijmons een eenzijdig beeld van de kuuroorden had opgeroepen. Dat hij gesuggereerd had dat klager en natuurgeneeswijzers louche zijn, dat Aakster vergeleken werd met een nar en hij geschreven had: "De wetenschappelijke onbetrouwbaarheid van deze unverfroren voorstander van alternatieve geneeswijzen stond al langer ter discussie toen hij zich liet lauweren met de Alfred Vogelprijs".

Aakster vond ook dat Alfred Vogel ten onrechte een kwakzalver werd genoemd door Sijmons en dat het "door betrokkene", (n.l. Sijmons, red.) in dit verband genoemde bedrijf Biohorma geen commerciële misleiders zijn, zoals betrokkene schrijft". Klager Aakster veronderstelde dat Sijmons hier wellicht doelde op de berisping van de Reclamecode-commissie over de aanduiding "Dr. Alfred Vogel" waarvan ten onrechte de suggestie zou kunnen uitgaan dat Alfred Vogel arts is.

Onze lezers weten het: Alfred Vogel is geen arts, hij heeft een of ander Amerikaans ere-doctorschap voor zijn botanische verdiensten en tegenwoordig gebruikt Biohorma de aanduiding Dr. h.c. Alfred Vogel — zulks uiteraard naar aanleiding van de berisping van de Reclamecode-commissie.

Wat het woord louche betreft waarmee Aakster zijn goede naam voelde aangetast ("het tendeerde naar smaad") heeft de Raad voor de Journalistiek de tekst van Sijmons beter gelezen dat de boze Aakster zelf. Sijmons had immers geschreven over sommige natuurgenezers: "Een gezelschap waar de scheidslijn tussen integer en louche nauwelijks waarneembaar is".

En wie zou dat durven tegenspreken? De Raad voor de Journalistiek oordeelde dat klager Aakster deze term ten onrechte op zichzelf had betrokken. In de min of meer schertsende stijl van het stuk achtte de Raad ook de vergelijking met een nar niet onzorgvuldig en niet beledigend.

NIEUWE ALTERNATIEVE STRATEGIE: NOVAG EN LOPAG

In het Tijdschrift voor gezondheid en politiek zetten Hans Radder, Jozef Keulartz en Chunglin Kwa ter inleiding van een artikel "Hoe alternatief zijn de alternatieven" nog eens uiteen welke alternatieve organisaties er thans zijn. De therapeuten hebben onlangs hun krachten gebundeld in de NOVAG, afkorting van Nederlandse organisatie van alternatieve genezers. Om een eind te maken aan de wildgroei bestaat er sinds 1 januari van dit jaar een stop bij alle bij de NOVAG aangesloten verenigingen voor leden, die niet aan de inmiddels verzwaarde eisen met betrekking van opleiding, praktijkinrichting en ervaring voldoen. Men wil geld voor "echt" effectonderzoek en stelt samenwerking met de reguliere geneeskunde onder meer centraal.

Een uitvloeisel van deze nieuwe strategie van de alternatieven is het Tijdschrift voor integrale geneeskunde (waarover elders in dit nummer van ons Actieblad). De auteurs in het Tijdschrift voor gezondheid en politiek wijzen voorts nog op de onlangs verschenen bundel "Reguliere en alternatieve geneeskunde" onder redactie van Menges en het lid van de commissie-Muntendam Paul van Dijk, dat de veelzeggende ondertitel draagt "Van conflict naar synthese?"

Inmiddels is er ook een organisatie van patiënten van alternatieve genezers, die LOPAG, Landelijk overleg patiënten alternatieve genezers, die aangevoerd wordt door de medische socioloog C. Aakster. Voor de oprichting van NOVAG, die men een alternatieve KNMG zou kunnen noemen, en Aaksters LOPAG waren zowel patiënten als genezers verenigd in de vereniging "Gelijke rechten voor alle geneeswijzen", de GRAG.

LEDENVERGADERING OP 13 OKTOBER

De auteurs in het Tijdschrift voor gezondheid en politiek herinneren aan de teleurstelling in het alternatieve circuit over enige concrete vooruitgang na de behandeling van het rapport van de commissie-Muntendam in de Tweede Kamer. Weliswaar werd in de Kamer een motie van CDA en VVD aangenomen over de vergoeding van kosten van "effectieve geneeswijzen", maar dat woordje "effectieve" veronderstelt wel dat er nog een uitgebreid onderzoek moeten geschieden naar de waarde van de alternatieve geneeswijzen. Het alternatieve blad "Gezond Leven" (van de uitgeverij van Biohorma) verzucht dat dat nog wel twintig jaar zal duren... Bovendien stelt staatssecretaris Van der Reijden zich uiterst terughoudend op.

ROOSKLEURIG ZELFBEELD VAN ALTERNATIEVEN KLOPT NIET

De dagelijkse praktijk steekt hier en daar scherp af bij het rooskleurig zelfbeeld van (een deel van) de alternatieve genezers. Dit stellen drie auteurs vast in een uitgebreid artikel in het Tijdschrift voor gezondheid en politiek, een artikel gepubliceerd onder de titel: Hoe alternatief zijn de alternatieven, maatschappelijke aspecten van de alternatieve geneeswijzen. De auteurs zijn: Jozef Keulartz, vakgroep sociale filosofie, Chunglin Kwa, vakgroep wetenschapsdynamica, beide van de Universiteit van Amsterdam en Hans Radder, verbonden aan de vakgroep wijsbegeerte van de natuurwetenschappen van de Vrije Universiteit.

Aan het alternatieve medicaliseringstype zijn, aldus de drie auteurs, drie gevaren verbonden: de positieve benadering van gezondheid en ziekte kan leiden tot een tot nu toe ongekende expansie van de bijbehorend "labels"; de gemoraliseerde ziekterol kan aanleiding geven tot geheel nieuwe vormen van "victim blaming" en tenslotte kunnen pogingen om iatrogenese (door de arts veroorzaakte storingen) te voorkomen leiden tot "secundaire" iatrogenese.

Steeds maar denken aan gezondheid

Wat punt één van die gevaren betreft halen de schrijvers van het artikel de auteur Crawford aan die de aanhangers van de z.g. nieuwe gezondheidsbewegingen beschuldigt van een zich eenzijdig bezighouden met de eigen persoonlijke gezondheid als hoogste doel van het bestaan en als voornaamste bron van welzijn. Crawford duidt deze obsessie aan als "healthisme". De Denen hebben voor zo iemand overigens een nog mooier woord "hälsopedant" — maar dit terzijde. Die obsessie kan er toe leiden dat alle verschijnselen in het dagelijks leven worden onderscheiden in "ziek" en "gezond". Dat strekt zich uit óók over gedragingen waarin risico is besloten.

"Om tot een spreiding van de definitiemacht met betrekking tot de etiketten "ziek" en "gezond" te kunnen komen is een bepaalde mate van openheid verreist in de relatie tussen arts en patiënt en in die tussen professie en publiek. Daarmee is het momenteel bij de Nederlandse alternatieve genezer niet bijster gunstig gesteld. Veeleer is er sprake van een zekere obscurantisme. Dit is deels te wijten aan de monopoliepositie van de academisch gevormde arts zoals die in de Wet op de Uitoefening de Geneeskunst van 1865 werd vastgelegd. (...) De alternatieve geneeswijzen, die voor een groot deel door onbevoegden werden uitgeoefend kwamen terecht in de sfeer van kwakzalverij en clandestiniteit. (...) Een ander belangrijke oorzaak van het gebrek aan openheid moet worden gezocht in het voorkomen van een zekere sectarisme onder de alternatieve genezers in Nederland. Dit kan worden verklaard door het feit dat een aantal alternatieve geneeswijzen zijn ontstaan in de context van een uitgesproken — doorgaans religieus getinte — levensbeschouwing".

Ziek zijn: je eigen schuld?

Een ander gevaar — nummer twee van de reeks die in het Tijdschrift voor gezondheid en politiek wordt gesignaleerd — werd eveneens door de al genoemde Crawford naar voren gebracht. Hij stelt vast dat het holisme van de alternatieve genezers ("het gaat om de hele mens, niet om een ziek orgaan") een zeer beperkt karakter bezit. De ecologische en sociale context wordt weliswaar niet ontkend of genegeerd maar wordt doorgaans wel beperkt tot de onmiddellijke omgeving en de sfeer van de persoonlijke relaties van de patiënt. Het probleem van gezondheid en ziekte wordt als gevolg hiervan nog steeds, precies zoals in de orthodoxe geneeskunde, overwegend op individueel niveau geformuleerd en aangepakt. Dit leidt onherroepelijk tot een "victim blaming" oftewel: het is je eigen schuld. De zieke wordt daarbij aansprakelijk gesteld voor zaken en omstandigheden die principiëel buiten zijn macht liggen en die hij onmogelijk in zijn eentje kan controleren. Ziekte wordt (opnieuw) tot straf voor moreel verval en gebrek aan wilskracht.

Voor de volledigheid willen wij hier nog even het advies vermelden dat de auteurs in het Tijdschrift voor gezondheid en politiek geven aan de alternatieve genezer om het gevaar van "victim blaming" te bestrijden: neem eens kennis van de ervaringen van tegenbewegingen op het terrein van de gezondheidszorg die gericht zijn op zaken als veiligheid op de werkplek, milieubescherming, kernenergie en kernbewapening, onderdrukking van vrouwen, homo's enz.

Het laatste van de drie gevaren die door Radder, Keularts en Chunglin Kwa worden aangevoerd is gesignaleerd door de maatschappijfilosoof Ivan Illich. Illich is van mening dat hervormingen van de gezondheidszorg, die bedoeld zijn om klinische en sociale iatrogense tegen te gaan slechts tot secundaire iatrogenese leiden: "Acupuncturisten, beoefenaren van Ayurveda, homeopaten en heksen kunnen ieder een afdeling krijgen in een wereldwijd ziekenhuis voor levenslange patienten. In een samenleving die op

therapieën gericht is, delen alle soorten esculapen samen het alleenrecht om de ziekterol toe te wijzen, maar hoe meer verschillende professionele kliekjes de zieken van hun gewone verplichtingen ontheffen, des te minder zullen mensen zelfstandig beslissen hoe ze willen dat men hen kent en behandelt".

De waarschuwing van Illich

De drie auteurs vinden het overigens niet helemaal vanzelfsprekend dat deze opkomst van een alternatieve professie zal leiden tot een grotere afhankelijkheid van de gemiddelde patiënt.

Het Tijdschrift voor gezondheid en politiek draagt zijn naam niet voor niets. Uit dit gezichtspunt gezien is het begrijpelijk dat de genoemde auteurs tot een conclusie komen, die wij volledigheidshalve vermelden maar allerminst onderschrijven. Integendeel! Zij vinden namelijk dat de tegenbeweging tot nu toe weinig kracht heeft kunnen ontwikkelen onder de patiënten van alternatieve genezers. (Geen wonder, zouden wij zeggen, de patiënten van alternatieven stellen zich op als vaak fanatieke supporters — over zelfstandig denken en handelen gesproken!) Voor een meer zelfbewust patiëntenbeweging moet het mogelijk zijn, vinden de drie auteurs, om strategisch gezien munt te slaan uit de politieke patstelling tussen overheid en alternatieve genezers. "Daarbij valt te denken aan de verdere opbouw van een netwerk van alternatieve geneeskundige praktijken of gezondheidscentra, die het eigendom zijn van rondom deze praktijken en centra gegroepeerde patiëntenkringen", menen de auteurs in het Tijdschrift voor gezondheid en politiek. Dat zou dan de beste garantie bieden tegen de gevaren van "healthisme", victim blaming en secundaire iatrogenese — stelling die zij echter niet nader toelichten. En is eigenlijk een organisatie als Aaksters LOPAG (afkorting van Landelijke overleg van patiënten van alternatieve genezers) niet een soort "tegenbeweging" die zich richt tegen de reguliere geneeskunst?

HONDSBRUTALE HURKOS

Dàt hadden we op de beeldbuis gemist, maar H. Atsma uit Enkhuizen had het wèl gezien. En dat gaf hem een vinnige brief in de pen, die o.a. in de Enkhuizen Courant werd afgedrukt. Ziehier Atsma's commentaar op de verschijning van Peter Hurkos in een televisie-programma:

Is Peter Hurkos een helderziende? Laat me niet lachen. Of liever: laten wij met z'n allen daarom lachen. Hij is als showman een vulgaire bedrieger, die daarmee een onverdiende drie dubbeldik belegde boterham incasseert. Het is erg dat Van der Meyden (tv-privé) het spel meespeelt met als doel het brengen van lekkere geheimzinnige sensatie-uitzendingen. Kwaliteit en waarheid spelen voor hem daarbij geen rol.

Het spel wordt gespeeld ten koste van de slachtoffers, die met hun teleurstelling en emoties blijven zitten. Deze misdadigheid is niet te verbieden, omdat Hurkos zich prima verschanst achter zijn „paranormale" begaafdheid.

Nooit heb ik gedacht dat hij zo hondsbrutaal zou zijn om na het fiasco van zijn „operette-Caransa" toch nog weer voet te zetten op Nederlandse bodem. Hij weet dat de massa snel vergeet en niets controleert.

Vroeg of laat slaat hij met goed uitkienen en een portie stom toeval de plank wel eens raak. Dan stroomt het geld van bijgelovige mensen zeker weer binnen. Van der Meyden staat niemand toe in een tv-uitzending Hurkos met bewijzen te ontmaskeren. Ik heb dat Van der Meyden ooit voorgesteld.

Tenslotte: bij de Amsterdamse politie en bij de FBI is Peter Hurkos niet beroemd — zoals Van der Meyden suggereert — maar berucht.

ALTERNATIEVE CIRCUIT EN DE HUISARTS

Het alternatieve circuit is verleidelijk voor de beginnende huisarts, stelt arts Paul van Dijk, eens als kenner van het alternatieve circuit lid van de commissie-Muntendam. Hij schreef dit in een artikel dat o.a. verscheen in de Alkmaarse Courant. Hij vindt dat het verzet van de officiële medische stand in een merkwaardig daglicht komt te staan wanneer men twee maatschappelijke realiteiten even de revue laat passeren.

Op het ogenblik zijn er zo'n achthonderd huisartsen en specialisten op zoek naar een baan. Als zij al een baan vinden moeten zij vaak tonnen overnamekosten betalen, waarvoor zij zich diep in de schulden moeten steken.

"Wat is er dan verleidelijker dan het volgen van een weekendcursus homeopatie of acupunctuur? De maandag daarop spijker je een bordje in de tuin met "Homopatisch arts" of "acupuncturist" en binnen twee weken is je praktijk van 's ochtends half negen tot 's avonds vijf uur volgeboekt. En binnen korte tijd heb je een wachtlijst van enige maanden".

Geen overnamekosten bij een dergelijke praktijkuitoefening, geen last met de inspectie, want als arts mag je in principe elke behandeling toepassen, geen problemen met diensten en bereikbaarheid... "Al met al een zeer verleidelijke keuze voor een arts die toch graag aan de slag wil of een arts die veel geld wil verdienen". Aldus nog steeds Paul van Dijk, die verder mededeelt dat er van de 3500 beoefenaren van alternatieve geneeswijzen in ons land er op dit moment al zo'n 1800 arts zijn. Opleidingen van artsen duren soms maar een weekend of een vijftal avonden... De opleidingen tot acupuncturist of homeopaat van mensen die geen arts zijn duren gemiddeld drie tot vijf jaar.

Van Dijk vindt dat er sprake is van concurrentievervalsing. Steeds vaker gaan huisartsen met teruglopende practijk of soms ook specialisten er een cursus bij doen. Er treedt dan een patiëntenver-

schuiving op ten koste van de gewone huisarts die serieus en niet modieus met zijn vak omgaat, die wijst op de grenzen van zijn medisch hulpverlening. Van Dijk, zelf huisarts, vindt dat de mensen worden aangespoord door de eenzijdige voorlichting over onderwerpen als homeopatie en acupunctuur in de media om naar de artsen te gaan die zich op het alternatieve circuit hebben geworpen. Maar heeft Van Dijk zelf destijds niet danig meegeholpen om die voorlichting die hij dan nu, niet zonder recht, als eenzijdig brandmerkt op te porren?

VAKBEURS VOOR NATUURGENEESKUNDE

De vakbeurs voor meer natuurlijke leef- en geneeswijzen "Naturamed" wordt in 1985 van 7 tot en met 11 mei voor de tweede keer in de Jaarbeurs in Utrecht gehouden. De eerste beurs die twee jaar geleden plaatsvond was — zij het bescheiden in omvang — kwalitatief gezien een succes bericht de afdeling perszaken van de Jaarbeurs.

Op Naturamed 1985 is evenals in '83 gekozen voor een neutrale opstelling ten opzichte van de gevestigde gezondheidszorg.

Naturamed '85 geeft een overzicht van opvattingen, methoden, apparatuur en preparaten gericht op meer natuurlijke leef- en geneeswijzen. Er zijn o.m. instituten, apparatuur en installaties voor diagnose, waterbehandeling, fangotherapie, acupunctuur, -pressuur, fysiotherapie, warmte- en lichttherapie; homeopatische produkten, biologische en biochemische preparaten, plantenextracten, kruiden, dieetprodukten; natuurlijke hulpstoffen, vitaminen, mineralen, aminozuren etc.

Verder bestaat het aanbod uit hulpmiddelen zoals massage- en fitheidsapparatuur, trimtoestellen, hoogtezonnen, voetrollen, warmte- en infraroodstralers, sauna's, reformartikelen, macrobiotische produkten en biologische voedingsstoffen.

De eerste twee dagen zijn uitsluitend bestemd voor de vakbezoekers. De overige drie dagen zijn ook toegankelijk voor het grote publiek.

STRIEK-JANS LINKERHAND IS DE POSITIEVE HAND

J. van der Weide, "Striek-Jan", zoals men in Twente zegt, woont in Enschede. Er staat een bordje aan de deur met achter zijn naam "magnetiseur". Hij is voorzitter van de spiritistische vereniging Harmonia voor de provincie Overijssel. Van der Weide heeft gevaren, was later marktkoopman en nog later had hij, samen met zijn broer, in Enschede een zaak in huishoudelijke artikelen. Op aansporing van nu wijlen Gerard Croiset, ook een Twentenaar, heeft hij de winkel er aan gegeven om diens patienten te helpen, samen met zijn vrouw die helderziend is.

Hieke Jippes, redacteur van NRC Handelsblad, heeft in de achter ons liggende zomer het echtpaar bezocht. En noteerde:

Hij: Er komt hier van alles. Ik doe alles. Ik heb ook succes met alles.

Zij: Ik doe meer helderziend. En kanker. Ik ben meer de kankerexpert.

Van der Weide demonstreert zijn kunnen. Aan het einde van elke strijkende beweging schudt hij even rillend met zijn rechterhand. En hij verklaart: Ik neem een deel van haar aura over met mijn positieve hand, mijn linkerhand. Dat schud ik af met mijn negatieve hand. Doe ik dat niet, dan blijf ik haar pijn langer houden.

Een andere patiente kwam in een rolstoel. Zij: Wilt U geen armen over elkaar doen? Dan stroomt uw aura niet. Patiënte: Ik heb toch niets aan mijn hart? Van der Weide: Met uw hart is niets aan de hand. Het is het kraakbeen in de nek...Zij: Dat verkruimelt. Volgt een strijkpartij, waarvoor de patiente vijftien gulden op tafel legt. Mevr. Van der Weide tot de journaliste: In het westen nemen ze veel meer. Afrekenen vind ik het zwaarste in ons vak maar ik wil geen onderkruipster zijn. En ik heb stemmen gehoord: Laat je dan voor je tijd betalen. Dat doe ik dan nu maar, aldus noteerde Hieke Jippes uit de mond van de helderziende echtgenote van magnetiseur Van der Weide.

VOORLICHTING AAN DIABETEN

A. Lodewijkx, de natuurgenezer uit Ermelo, die een man uit Piershil behandelde voor diens suikerziekte, had hem wel nooit geadviseerd op te houden met spuiten van insuline wanneer hij ook maar enige kennis had van diabetes. Er bestaat hier te lande een Diabetes Vereniging Nederland die zich juist bijzonder veel moeite getroost om te komen tot verantwoorde voorlichting. Dat mag wel eens even met nadruk worden vastgesteld. En geen beter middel om zich te onthouden van kwalijke praktijken van wonderdoeners dan kennis te nemen van het voorlichtingsmateriaal van deze vereniging. Een voorbeeld daarvan is een geschrift op A-4 formaat, 36 bladzijden groot, met meer dan 100 praktische vragen en antwoorden — antwoorden uiteraard van deskundige zijde.

Voorlichting wordt ook gegeven op politiescholen en aan politiecorpsen. Nog altijd namelijk komt het voor dat diabeten met hypoverschijnselen voor een agent worden opgepakt en ter ontnuchtering in een cel worden opgesloten... Als de agent in kwestie zich zou realiseren dat het hier om een diabeet ging zou dit soort pijnlijke gevallen zich niet behoeven voor te doen.

Vers van de pers is een aantal nieuwe brochures van de Diabetes Vereniging Nederland uitgekomen. Het hier boven vermelden vragenen antwoordengeschrift "Diabeticum" bijvoorbeeld kost voor nietleden *f* 3.50, plus 1.60 verzendkosten (postgiro 401.246 van de DVN, postbus 9210, 3506 GE Utrecht.)

"DOODGEWOON", EEN ZELFHULP-BOEKJE

Het Nationaal Revalidatie Fonds heeft onder de titel "Doodgewoon" een boekje het licht doen zien, dat men kan invullen zodat familie en anderen duidelijk op de hoogte worden gesteld met de laatste wil van de betrokkene. Het dient dan ook na invulling bewaard te worden bij de belangrijke persoonlijke documenten. De verschillende onderwerpen zijn duidelijk vermeld: testament, sociale uitkeringen, hoe moet een codicil zijn samengesteld, pensioen, executeur-testamentair etc. Er is een trefwoordenregister en enige, maar te weinig, ruimte voor adressen van personen die van het overlijden op de hoogte dienen te worden gesteld. Nuttig is de ruimte voor aantekeningen waar allerlei zaken te vinden zijn en voor wensen omtrent de begrafenis, c.q. crematie. In het streven naar eenvoudig taalgebruik heeft men het over "doodgaan" hoewel vrijwel niemand dat met betrekking tot naaste familieleden zal bezigen. Er is al een tweede druk aangemaakt maar nog altijd staat er in de tekst "Daarom hebben wij dit praktisch boekje over doodgaan en laatste wil gemaakt" — terwijl het natuurlijk moet zijn "dit praktische boekje"; men zegt toch ook niet "dit wit paard"?

Complimenten echter voor de opzet van het boekje: er wordt duidelijke informatie gegeven en onderscheid gemaakt tussen "taken voor nabestaanden" en "dit kunt u zelf doen". Men kan het boekje bestellen door minimaal tien gulden (kosten plus een bedragje voor het NRF) over te maken (onder vermelding van "Doodgewoon") op postgiro 953 of naar bankrekening 70.70.70.953 ten name van het Nationaal Revalidatie Fonds, Oude Gracht 136, 3511 AX Utrecht.

(Het Nationaal Revalidatie Fonds neemt een centrale positie in de gehandicaptensector in. Omstreeks 180 instellingen en organisaties, verspreid over het hele land, hebben contact met het Fonds)

TUCHTCOLLEGE ZET ARTS UIT AMBT

De 55-jarige arts J.W. Visser te Leeuwarden, die o.a. kankerpatiënten behandelt met vitamines is door het medisch tuchtcollege te Groningen uit zijn ambt gezet. Uit berichten in tal van bladen was niet precies duidelijk wat er nu precies aan de hand was.

De Leeuwarder Courant evenwel gaf een duidelijk artikel waaruit o.a. bleek dat op de zitting van het tuchtcollege centraal de behandeling stond van een 40-jarige vrouw. De huisarts had haar aangeraden een specialist te consulteren. Op aanraden van J.W. Visser liet zij dit evenwel na. Hij behandelde haar op alternatieve wijze maar na een jaar bleek het gezwel zo groot te zijn geworden dat een borst moest worden afgezet. Volgens deskundigen van het Antoni van Leeuwenhoekhuis te Amsterdam, waar men de operatie anderhalf jaar geleden had uitgevoerd had men het gezwel een jaar eerder nog onder controle kunnen krijgen.

Over zijn werkwijze vertelde Visser aan de Leeuwarder Courant dat hij geen diagnose stelt. Hij laat zijn patiënten een lijst met 22 vragen invullen. Uit de antwoorden maakt hij op aan welke vitamines de betrokkene gebrek heeft. "Dat tekort vul ik dan aan. Ik kijk niet naar de klachten van de mensen, ik kijk hoe ze in elkaar zitten" verklaarde Visser. Hij gaat in beroep tegen de uitspraak van het medisch tuchtcollege.

ENERGIEBRON AAN DE VOETEN

Hebben de deelnemers aan de Olympische Spelen, marathonloper Gerard Nijboer incluis, dat wel geweten? Biomagnetische sokken doen wonderen. Waarom? Laat U dat dan eens even duidelijk uitleggen door de 51-jarige Dirk Jan Visscher, die de lezers van het Amsterdamse huis-aan-huisblad De Echo aan zich heeft verplicht door opening van zaken te geven over zijn magnetische sokken. In Vijfhuizen in de Haarlemmermeer is in een oud schoolgebouw het fabriekje van Dirk Jan Visscher waar de Poli 2000 Biomagnetische sok wordt vervaardigd. "In diverse kleuren alswel met speelse sportieve motieven", lazen we in De Echo.

Het zal de lezer niet verbazen dat deze Dirk Jan Visscher over paranomale gaven beschikt. Dat had hij al als peuter. Eerst was hij naderhand werkzaam in de bouwvakken maar hij ging er bij magnetiseren. Het is jammer maar het is niet helemaal duidelijk wat er nu met die sokken aan de hand is. Voorziet Dirk Jan die van een magnetische lading? Gebruikt hij bij het breien garens met magnetisch ijzer versterkt? En waarom nu bepaald sokken en geen slipjes met biomagnetische lading, bh's of interlockjes?

Maar, zo lezen wij, "aangezien de belangrijkste lichaamsfuncties in de voeten samenkomen — een nieuw kijkje op de menselijke anatomie! — en daar hun raakpunten hebben is de Poli 2000 Biomagnetische sok eigenlijk het ei van Columbus", constateert De Echo. De schrijver van het verhaal verzekert dat hij persoonlijk baat heeft gevonden bij die sokken. Na het opbouwen van zijn zomerhuisje strompelde hij bij zijn vriend Flip binnen die hem een biomagnetische sokken bezorgde. "Ik drentelde verder als een prima ballerina zonder pijn".

* * *

OPGELET! — Nr. 2 van de 95ste jaargang van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij was abusievelijk gedateerd juni 1983. Dat moest natuurlijk zijn: juni 1984, juni 1984, 95ste en niet 94ste jaargang.